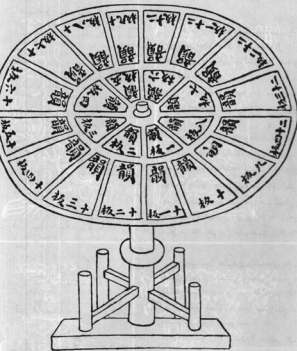

چاپخانه در چین مدتها پیش از گوتنبرگ

نه در اروپا، بلکه فرنا پیش از آن در چین، کالند چاپ و حروف چاپی متحرک اختراع شد. قدیمیترین کتاب چاپی شناخته شده (عکس سمت راست)، در 868 میلادی در چین، توسط شخصی به نام وانگ شیه به چاپ رسید، که در واقع قدیمیترین حروف چینی است که تاکنون در جهان شناخته شده است. این کتاب که عبارت از یک متن یونانی است شبیه حکاکی روی چوب چاپ شد. در این شبیه، هرصفحه از متن توسط یک صفحه چوبی کنده شده به چاپ میرسد. کار چاپ در قرن دهم، توسط لینگ تائو باوچ رونق رسید و نام این شخص در مشرقزمین همانند مشهور است که نام گوتنبرگ در اروپا، اما چاپ با حروف به معنای خاص کنده با استفاده از حروف متحرک، که گوتنبرگ، کوستر و دیگران در قرن پانزدهم به انتشار رساند، چهار قرن پیش از آن یعنی در حوالی سال ۱۰۶۵، توسط یک چینی به نام لینگ شنگ اختراع شد. او با گلرس پخته حروف متحرک میساخت. کمی پس از آن، چینیها حروف متحرک را با فلز، چوب، برنز و غیره درست کردند. کره و ژاپن این روشها را فراوان بکار میبردند. فرمانی از لئی یونگ پادشاه کره، به تاریخ ۱۲۰۲ وجود دارد که در آن دستور داده شده است که برای چاپ متون، حروف گریه را بر روی مس حاک کنند. هنگامی که چاپ در اروپا ظاهر شد، دست کیم کای گامدروف در پی پترو پارکر، در این کشور وجود آمده بود. اگر بگوییم کاتالی که توسط لئی یونگ در ۱۰۵ میلادی اختراع شد، هزار سال پیش از شناختنش در غرب، در چین مورد استفاده قرار گرفته بود، بیخوابیم برد که تاریخ کتاب تا چه حد مدیون چین است.

این میز گردانی توسط پریشنگ برای قراردادن حروف چاپی متحرک ساخته شد که او در حوالی سال ۱۰۶۵ میلادی اختراع کرد. حروف در ۲۴ خانه (۸ خانه مرکزی و ۱۶ خانه محیطی) قرار می گرفت. این میز که از چوب سیکی ساخته شده است ۲/۱۵ متر قطر دارد. حروفچین این نوع میز مرکب و آبار را هرچرخاند تا حروف دلخواه در مقابلش قرار گیرند. وانگ شیه به حروفچین چینی که در ۱۲۱۲، کار پیچیده ای از حروف متحرک نوشت، این میز را توصیف کرده است.

Drawing from "Science and Civilization in China" by Joseph Needham, Cambridge University Press, 1965

سمت چپ یک ورق باری باستانی که در نزدیکی تورفان در ایالت سینج کاتانگ واقع در شمال غربی چین پیدا شده است. این ورق که در حوالی سال ۱۹۰۰ چاپ شده است، ۱۵/۵ X ۳/۵ سانتیمتر می باشد. ورق باری، احتمالاً یکی از مشتقات طوسی است. تبدیل طاس به ورق مقارن با تغییر طوعار دهنده نویسنده کتاب تسکوی شده، در اواخر قرن دهم و قویع یافته است.

